

Ref 7

Fråga om särskilda skäl för tillstånd att förvara skjutvapen hos någon annan än hos vapeninnehavaren själv.

5 kap. 1 och 3 §§ vapenlagen (1996:67)

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 19 januari 2024 följande dom (mål nr 3630-22).

Bakgrund

1. Den som innehar ett skjutvapen är skyldig att ta hand om detta och hålla det under sådan uppsikt att det inte finns risk för att någon obehörig kommer åt det. När vapnet inte används ska det förvaras i ett säkerhetsskåp eller i något annat lika säkert förvaringsutrymme. Innehavaren kan få ett tidsbegränsat tillstånd att förvara vapnet hos någon annan om han eller hon inte själv kan ta hand om det eller om det annars finns särskilda skäl.

2. E.W., som bor i Solna, ansökte om förnyat tillstånd att förvara skjutvapen hos sin pappa i Varberg. Han hade då sedan 20 år tillbaka beviljats flera, på varandra följande, tillstånd att förvara vapen där. Som skäl för den nu aktuella ansökan uppgav han bl.a. att vapnen uteslutande används vid jakt på jaktmarker i anslutning till föräldrahemmet.

3. Polismyndigheten avslog ansökan med motiveringen att det inte fanns något som tydde på att E.W. inte själv kunde ta hand om sina skjutvapen och inte heller några särskilda skäl som talade för att ett tillstånd att förvara vapnen hos någon annan kunde beviljas.

4. E.W. överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Stockholm som avslog överklagandet. Förvaltningsrätten ansåg det inte vara visat att E.W. var förhindrad att förvara vapnen i sin bostad och bedömde att endast den omständigheten att han hade anknytning till sitt föräldrahem och avsåg att bedriva jakt där inte utgjorde särskilda skäl för att bevilja förvaring av hans vapen i föräldrahemmet.

5. E.W. överklagade till Kammarrätten i Stockholm som upphävde förvaltningsrättens dom och Polismyndighetens beslut samt visade målet åter till Polismyndigheten för fortsatt prövning.

6. Kammarrätten konstaterade att E.W. hade haft tillstånd att förvara vapen hos sin pappa sedan han flyttade från föräldrahemmet och att han avsåg att fortsätta jaga på jaktmarker i anslutning till föräldrahemmet. Det var enligt kammarrätten därmed fråga om en situation som liknade den som lagstiftaren angett som exempel på när tillstånd att förvara vapen hos annan kan ges. Att det var länge

sedan E.W. flyttade från föräldrahemmet ansågs inte i sig vara ett skäl att neka honom det sökta tillståndet. Vid en helhetsbedömning kom kammarrätten fram till att det fanns särskilda skäl att ge E.W. tillstånd för förvaring av vapen hos någon annan, men ansåg att den fortsatta prövningen av förutsättningarna för att bevilja det sökta tillståndet skulle göras av Polismyndigheten.

Yrkanden m.m.

7. *Polismyndigheten* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen, med ändring av kammarrättens dom, ska fastställa förvaltningsrättens dom och anför följande. Vid prövningen av om tillstånd bör medges måste den tid som förflutit sedan vapeninnehavaren flyttade från föräldrahemmet vägas in. Om förvaring hos någon annan kan godtas under en oöverskådlig framtid urholkas huvudregeln att det är vapeninnehavaren själv som ska ta hand om sina vapen. En rimligare tolkning av förarbetena är att ju längre tid som har gått sedan vapeninnehavaren flyttade från föräldrahemmet, desto svagare ska anknytningen dit anses vara.

8. *E.W.* anser att överklagandet ska avslås.

Skälen för avgörandet

Frågan i målet

9. Frågan i målet är vad som krävs för att det ska finnas särskilda skäl för tillstånd att förvara skjutvapen hos någon annan än hos vapeninnehavaren själv.

Rättslig reglering m.m.

10. I 5 kap. 1 § vapenlagen (1996:67) föreskrivs att den som innehar skjutvapen är skyldig att ta hand om egendomen och hålla den under sådan uppsikt att det inte finns risk för att någon obehörig kommer åt den. När vapnen inte används ska de enligt 2 § första stycket förvaras i säkerhetsskåp eller i något annat lika säkert förvaringsutrymme.

11. Av 3 § första stycket framgår att en innehavare får lämna över sina skjutvapen till någon annan för förvaring, om han eller hon inte själv kan ta hand om egendomen eller om det annars finns särskilda skäl. För sådan förvaring krävs som huvudregel tillstånd. Vid tillståndsprövningen ska särskilt beaktas möjligheten för mottagaren att erbjuda en säker förvaring. Tillståndet ska tidsbegränsas.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

12. Enligt 5 kap. 1 § vapenlagen ska den som innehar ett skjutvapen ta hand om detta och hålla det under uppsikt. När vapnet inte används ska det normalt förvaras i ett säkerhetsskåp. Enligt 3 § får vapnet förvaras hos någon annan om innehavaren inte själv kan ta hand om det eller om det annars finns särskilda skäl. I målet är ostridigt att det inte finns några hinder för E.W. att själv ta hand om sina vapen. Det som nu ska prövas är om det ändå finns särskilda skäl att låta honom förvara vapnen hos någon annan.

13. I förarbetena till 5 kap. 3 § vapenlagen uttalas följande. Det finns situationer där det framstår som klart motiverat att förvaring ska kunna ske hos någon annan och möjligheterna till sådan förvaring bör därför vidgas i viss utsträckning. Det kanske praktiskt sett viktigaste fallet är när en son eller dotter flyttar från föräldrahemmet till en tätort eller storstad men avser att fortsätta jaga på sina föräldrars jaktmarker. I sådana fall kan det till och med vara att föredra att vapnet även framgent förvaras i föräldrahemmet, i stället för att tas med till den nya bostadsorten. Det kan också finnas likartade situationer där förvaring hos någon annan framstår som mera lämpligt än förvaring hos tillståndsinnehavaren. Så kan t.ex. vara fallet om någon flyttar till en storstad på grund av sitt arbete men har kvar en väsentlig anknytning till sin hembygd där han eller hon avser att fortsätta att bedriva jakt. För att förvaring hos annan ska tillåtas bör krävas att det efter en helhetsbedömning framstår som motiverat att förvaringen sker hos någon annan än tillståndshavaren (prop. 1999/2000:27 s. 52).

14. Av förarbetena kan den slutsatsen dras att syftet med bestämmelsen i 5 kap. 3 § vapenlagen är att möjliggöra förvaring av skjutvapen hos någon annan när sådan förvaring framstår som motiverad och mera lämplig än förvaring hos vapeninnehavaren själv. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening kan så i regel anses vara fallet när innehavaren avser att regelbundet bedriva jakt på en annan plats än där han eller hon bor och vapnen förvaras i anslutning till den platsen. Om det i en sådan situation inte finns några omständigheter som talar emot att det är motiverat och mera lämpligt att vapnen förvaras där jakten bedrivs i stället för hos innehavaren själv, bör kravet på särskilda skäl för förvaring hos någon annan därför anses vara uppfyllt.

15. Högsta förvaltningsdomstolen har i rättsfallet HFD 2016 ref. 77 konstaterat att möjligheten att få tillstånd att förvara vapen hos någon annan inte förutsätter att förvaringen är en tillfällig lösning. Något hinder för att ge förnyade och upprepade tillstånd så länge den beskrivna situationen består finns således inte.

16. Av utredningen i målet framgår att E.W. har haft tillstånd att förvara sina vapen hos sin pappa sedan han flyttade från föräldrahemmet. Han har obesträtt uppgett att han regelbundet

bedriver jakt i anslutning till föräldrahemmet. Några omständigheter som talar emot att det är motiverat och mera lämpligt att förvaringen fortsatt sker hos pappan har inte kommit fram.

17. Mot denna bakgrund finner Högsta förvaltningsdomstolen att det finns särskilda skäl för att låta E.W. förvara sina vapen hos någon annan. Den fortsatta prövningen av förutsättningarna för att bevilja det sökta tillståndet bör som kammarrätten beslutat göras av Polismyndigheten. Överklagandet ska därmed avslås.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

I avgörandet deltog justitieråden *Jäderblom*, *Knutsson*, *Ståhl*, *Gäverth* och *Nilsson*. Föredragande var justitiesekreteraren Sarah Helaoui.

Förvaltningsrätten i Stockholm (2021-09-30, ordförande Åberg):

Av förarbetena till vapenlagen framgår bl.a. följande. Huvudregeln bör vara att skjutvapen ska tas om hand av innehavaren. Det finns dock situationer, förutom den att tillståndsinnehavaren är förhindrad att själv förvara vapnet, där det framstår som klart motiverat att förvaring ska kunna ske hos någon annan. Det kanske praktiskt sett viktigaste fallet är när en son eller dotter flyttar från föräldrahemmet till en tätort eller storstad men avser att fortsätta jaga på sina föräldrars jaktmarker. I sådana fall kan det t.o.m. vara att föredra att vapnet fortsättningsvis förvaras i föräldrahemmet, i stället för att tas med till den nya bostadsorten. För att förvaring hos annan ska tillåtas bör krävas att det efter en helhetsbedömning framstår som motiverat att förvaring sker hos någon annan än tillståndsinnehavaren. Bestämmelsen är dock inte avsedd att användas för att en vapeninnehavare ska kunna undgå kostnaden för att själv ordna med en säker förvaring av sina vapen (prop. 1999/2000:27 s. 51).

Kammarrätten i Stockholm har i dom den 22 december 2020, mål nr 6907-20, uttalat att det undantag som nämns i förarbetena om att en son eller dotter flyttar från föräldrahemmet tar sikte på den situationen då vapnet förvarats där redan innan flytten. En avsikt att bedriva jakt på mark i anslutning till föräldrahemmet är inte tillräckligt för att anse att det finns särskilda skäl för att bevilja tillstånd för förvaring av vapen hos föräldrarna.

Vidare utgör inte heller den omständigheten att det är bekvämare att förvara vapen hos någon som bor i anslutning till jaktmarken, istället för att själv transportera vapnet dit, ett sådant särskilt skäl att tillstånd till förvaring hos annan bör meddelas (jfr. Kammarrätten i Göteborgs dom i mål nr 53-13).

Förvaltningsrätten anser att det inte är visat att E.W. skulle vara förhindrad att förvara vapnen i sin bostad. Endast den omständigheten att E.W. har anknytning till sitt föräldrahem och att han avser bedriva jakt där utgör enligt förvaltningsrättens mening inte ett särskilt skäl för att bevilja förvaring av hans vapen i föräldrahemmet. Inte heller den omständigheten att E.W. behöver transportera sina vapen för jakt utgör sådant särskilt skäl. Förvaltningsrätten anser att det inte heller i övrigt har framkommit särskilt skäl för att medge tillstånd till förvaring hos annan. Vad E.W. har anfört om att han tidigare haft tillstånd att förvara vapnen hos sin far föranleder ingen annan bedömning. Polismyndigheten har därmed haft fog för sitt beslut att avslå E.W:s ansökan om förvaring av skjutvapen hos annan. Överklagandet ska därför avslås.

– Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Kammarrätten i Stockholm (2022-05-16, *Jonsson, Alfvén Nickson och Larsson Linnerhed*):

En vapeninnehavare ska som utgångspunkt själv ta hand om och förvara sitt skjutvapen. Vapeninnehavaren får dock lämna över skjutvapen till någon annan för förvaring om han eller hon själv inte kan ta hand om egendomen eller om det annars finns särskilda skäl (5 kap. 1 och 3 §§ vapenlagen).

I förarbetena till vapenlagen anges att det kanske praktiskt sett viktigaste fallet på när tillstånd att förvara vapen hos annan kan medges är när en son eller dotter flyttar från föräldrahemmet till en tätort eller storstad men avser att fortsätta jaga på sina föräldrars jaktmarker. I sådana fall kan det t.o.m. vara att föredra att vapnet fortsättningsvis förvaras i föräldrahemmet, i stället för att tas med till den nya bostadsorten (prop. 1999/2000:27 s. 51).

E.W. har haft tillstånd att förvara sina vapen hos sin far sedan han flyttade från föräldrahemmet och avser att fortsätta jaga tillsammans med sin far på jaktmarker i anslutning till föräldrahemmet. Det är alltså fråga om en situation som liknar den som lagstiftaren har angett som exempel på när tillstånd att förvara vapen hos annan kan ges. Frågan är vilken betydelse det har för prövningen av tillståndsfrågan att det var länge sedan E.W. flyttade från föräldrahemmet.

Högsta förvaltningsdomstolen har i HFD 2016 ref. 77 konstaterat att avsikten är att tillstånd att förvara vapen hos någon annan ska kunna ges även för längre tidsperioder och att möjligheten att få tillstånd inte förutsätter att förvaringen är en tillfällig lösning. I det målet var vapeninnehavaren bosatt utomlands, men uttalandena bör enligt kammarrätten vara vägledande även i den situation som är aktuell i det här målet. Att det var länge sedan E.W. flyttade från föräldrahemmet utgör alltså inte i sig ett skäl att neka honom det sökta tillståndet. Mot denna bakgrund och vid en helhetsbedömning anser kammarrätten att det finns särskilda skäl för att ge E.W. tillstånd för förvaring av vapen hos någon annan.

Den fortsatta prövningen av förutsättningarna för att bevilja det sökta tillståndet bör göras av Polismyndigheten. Överklagandet ska därför bifallas på så sätt att underinstansernas avgöranden upphävs och målet visas åter till Polismyndigheten.

Ref 7

HFD 2024

– Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och Polismyndighetens beslut och visar målet åter till Polismyndigheten för fortsatt prövning.